



# גדולי ישראל, שפתותיהם דובבות בקבריהם

בחורי ישיבת בני עקיבא לפיד, "תורת נחום", מודיעין  
לומדים מתורתם ומתחברים לאישיותם  
בדרכי פולין האבלות - ה'תשע"ח

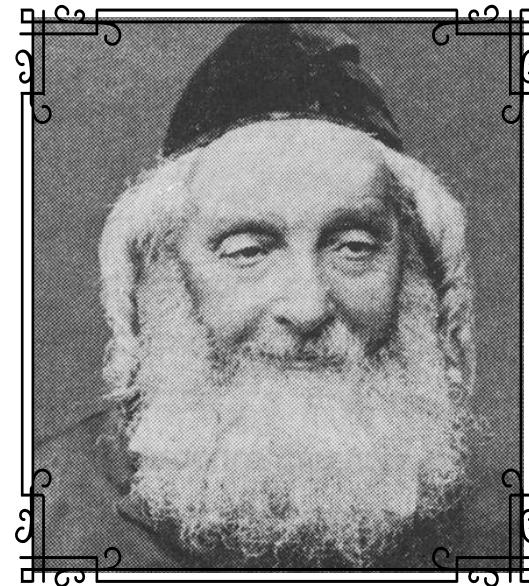
**ויפגע במקום.**

ר"ה בשם ר"א אמר מפני מה מכנין שמו של הקב"ה וקוראין אותו מקום - **שהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו.** ולפי פשוטו ר"ל כמו שהמקום הוא סובל ומחזיק איזה דבר וחפץ המונח עליו. כן בדמיון זה הבורא אדון כל ית"ש הוא המקום האמיתי הסובל ומקיים העולמות והבריות כולם. שאם ח"ו יסלק כחו מהם אף רגע אחת. אפס מקום קיום וחיות כל העולמות. וכמ"ש ואתה מחיה את כולם. והוא פנת יסוד אמונת ישראל כמ"ש הרמב"ם ז"ל בריש ספרו. ולכן קורא בזהר לאדון כל ית"ש נשמת' דכל'. נשמתין. כמו שהנשמ' מחי' ומקיימת הגוף. כן הוא ית"ש הוא לבדו חי העולמי' כולם וכידוע במקומות רבות בתקונים ורע"מ. וכן רז"ל דימו קיום כל העולם ע"י כחו יתברך לקיום הגוף ע"י כחות הנשמה. אמרו מה הנשמה מלאה וזנה את כל הגוף, אף הקב"ה מלא וזן כו'.

זהו פשטות ענין שהוא יתב' נקרא מקומו של עולם: אמנם פנימית ענין מקומו של עולם. הוא ענין גדול מאד. כי מה שכנוהו ית"ש מקומו של עולם. אין ערך כלל לענין מקום הנושא כל חפץ העומד עליו שעצמות התהות וקיום הכלי יש לה מציאות בפני עצמה. והמקום רק מצלת אותה שלא תפול ותשבר. וכן ענין חיות וקיום הגוף ע"י הנשמה. הגוף

יש לו מציאות בפני עצמו. ואינו מתבטל ממציאותו גם בצאת הנשמה ממנו. אבל העולמות כולם כל עיקר התהוות מציאותם כג רגע הוא רק מאתו ית"ש. ואילו היה מסלק רצונו יתב' מלהוות אותם כל רגע, היו לאין ואפס ממש. ורק מחמת שאין בכח שום נברא אף עליון כבעליונים להשיג מהות הענין איך כל העולמות וכל צבאם המה בעצם אין. ורק כל רגע המה מתהיים למציאות ממנו יתברך. **לזאת בחרו להמשיל ולסבר את האזון השומעת בקרב חכמים בתיבת מקום.** שאף שכך גזרה חכמתו יתבר', ליתן מציאותו לעולמו באופן שיתקשה כל שכל להשיג איך הוא המשכת התהוותם ממנו כל רגע, ויוכל לדמות בעיני בשר שהעולם הוא מציאות וקיום בפני עצמו ח"ו. לכן, האירו חז"ל עיני השכל במשילים לענין מקום. שכמו שהכלי העומדת על איזה מקום. הגם שהכלי הרי יש לה באמת מציאות בפני עצמה. עם כל זה, אם לא היה לכלי מקום שתעמוד עליו, היתה כלא היה, כן אף שהעולם כולו מורגש ונדמה כמציאות בפני עצמו. הוא ית"ש הוא מקומו, שאם לא היה הוא מקום כל העולמות, כולם כלא היו.

נפש החיים שער ג'



**הרב נתנאל צבי יהודה בראיין**

כ"ט בחשוון ה'תקע"ז - כ"ח באב תרנ"ג 1816 - 1893

הידוע בשם הנצי"ב מוולוז'ין,  
ראש ישיבת וולוז'ין  
מגדולי התורה במזרח אירופה.  
בין אלפי תלמידיו: הרב אברהם יצחק הכהן קוק.  
ספריו הרבים ידועים לרוב, כגון "העמק דבר" על התורה.

# ר' צדוק הכהן מאלובלין

1829-1900

הגאון המופלא, היה בקיא ממש בכל התורה, בנגלה ובנסתר, במקרא, במדרש, בראשונים ובאחרונים. גם במדעים השונים היה בקיא. רגיל היה לסיים בכל יום מסכת אחת, ואחר הסיום היה אוכל את סעודתו. רוב חידושי המבריקים נעוצים בעומק הפשט של המקראות והמדרשות. ספרים רבים כתב רבי צדוק, בנגלה ובנסתר על דרך החסידות, ובכולם בולטת חריפותו ובקיאיותו.

בתורתו מודגשת מאוד סגולת ישראל - היסוד הפנימי האלוקי שבנשמת ישראל, שהוא דבוק תמיד בה'. גם כאשר ישראל חוטאים, מדגיש תמיד רבי צדוק, אין זה אלא מפני השפעה חיצונית, אבל בפנימיותם ישראל מחפשים תמיד את ה'. וכך מבאר רבי צדוק את חטאי ישראל כניסיונות למצוא דרכים להתקרב אליו יתברך. אלא שכיוון שנעשו שלא לפי הדרת התורה, נכשלו ונענשו. אבל גם מהכישלונות של ישראל לומדים תורה. תורה שבעל פה, היא ציר שסביבה סובבת כל פירושו. משמעותה של המסירה שבעל פה היא שהתורה אינה מציגה רעיון סטטי אלא היא מתפתחת על ידי חכמי התורה בהתאם לצרכיו הרוחניים של כל דור. היא אינה יצירתם של חז"ל, אלא היא מלווה את תורת ישראל מזמן נתינתה. לפי זה, התורה אינה שלמות אלא השתלמות; יש תכלית לתורה והיא להביא את העולם בכל רגע למצב טוב יותר ממצבו הנוכחי.

[י] **מלחמה** לה' בעמלק מדור דור במד"ת (סוף תנ"ך) ר"ח אומר מדורו של משה עד דורו של שמואל ור' יושע אומר מדורו של שמואל עד דורו של מרדכי ואסתר ור' יובי אומר מדורו של מרדכי ואסתר עד מלך המשיח כו' שהא"ג דורות דור חד דורים שנים הרי תלת. ענין מחלקותם דג' פעמים מלינו ענין מחיית עמלק בדורו של משה שאז נודווג להם עמלק ונלחמו בו וכ' ויחלוש יהושע את עמלק שרק החליש כמו. ובדורו של מרדכי ואסתר ג"כ המון התגרה בהם וביקש להשמיד להרוג ולאבד ואח"כ נהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאיהם. משא"כ בדורו של שמואל שאז לא מצינו כלל שהתגרה עמלק בישראל רק הש"ת זיוה את שמואל ושאל להחריס את כל אשר לעמלק. והענין דבמדבר שאז הגיע זמן התגלות תורה שכתב ואז התגרה עמלק בישראל לבטל מהם קבלת תורה שכתב. וזה היה ברפידים שנקרא ע"ש שריפו עננם מדברי תורה (כמ"ש סנהדרין קו.) וזה היה ע"י עמלק שהשליך עליהם הרפיון ידים. מד"ת מפני שידע שעי"ן מסן תורה יתבטל כולו כמ"ש (שמו"ר פ' מא) חירות ממלך המות וזהו ע"י ביטול היל"ר שגרם הפגם והוא מה"מ הוא יל"ר (כמ"ש ב"ב עז.) ועמלק יל"ר ביטל כמ"ש בזה"ק (ח"ג קס א.) וכן בדורו של מרדכי ואסתר שאז היה זמן חגשי כהנ"ג ש"סדו תושבע"פ כמ"ש (סוכה כ.) עלא עזרא מבבל ויסדה והרב חכמה מועיל לבטל הרב כעס וע"כ התגרה עמלק ג"כ בישראל לבטל מהם התושבע"פ. ואח"כ ונהפוך הוא שעי"ן נתייחד אז התושבע"פ כמ"ש (שבת פח.) הדר קבלה בימי אחשורוש והיינו התושבע"פ שעי"ן היה כפיית הר כניגית דעל תושב"כ אמרו נעשה ונשמע (וכמ"ש מד"ת נח ג) וכן כ' אחר מחיית עמלק ליהודים היתה אורה ודרשו (מגילה עז.): זו תורה והיינו תושבע"פ שנקרא אורה בלשון נקיבה שמקבלת מתורה שבת שנקרא תורה אור. ובדורו של משה שהיו במדבר ולא היה להם עדיין זכות א"י לא היה הזמן למחיית עמלק מכל וכל כש"ג והיה בזהני וגו' בארץ אשר ה' אלתיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה וגו'. אכן בדורו של שמואל אז לא נתגרה עמלק בישראל רק כיון שהיו בארץ ישראל זיוה הש"ת לשאל להמריס את כל אשר לעמלק. ואם היה מקיים כאשר נטעוה היה אז מחיית עמלק מכל וכל ע"י שאל שהוא מזרעו של בנימין וגם על ידו ראוי להיות מחיית עמלק כש"ג אחריו בנימין לתבוע מן זרעו של עמלק. ואז היה דור המע"ה משיח ושאלו היה ראוי להיות משיח בן יוסף וכמו שאמר יהונתן ואנכי אחיה לך לתשעה. רק ע"י

שהשאר שאלו את אנג ילא ממנו המן וע"י התגרה בישראל בדורו של מרדכי ואסתר שזא זמן התגלות תושבע"פ כנ"ל ואז היה מחיית עמלק ע"י מרדכי ואסתר מזרע בנימין. ונתייחד התושבע"פ כמ"ש הדר קבלה כו' כנ"ל. ועיקר התגלות תורה שבע"פ יהיה בזמן משיח בן דוד כמ"ש (קה"ר יא פ' ח) תורה שאדם למד בעז"ז הכל היא לפני תורתו של משיח. ואז יהיה עיקר המחיות עמלק מלך הש"ת. וזהו שורש מחלקותם דר"א ח' מדורו של משה עד דורו של שמואל שאז היה ראוי להיות מחיית עמלק מכל וכל אם היה שאלו מקיים כמזות שמואל מפי ה' וכאמור. ורק יהושע סבר כיון דפסוק מלחמה לה' בעמלק מדור דור נא' אחר מלחמת עמלק. לא נחשב דורו של משה בכלל מש"כ מדור דור רק מדורו של שמואל עד דורו של מרדכי ואסתר שאז ג"כ התעורר עמלק והתגרה בישראל כשהגיע זמן קבלת תושבע"פ. והיינו שגילה הש"ת למשרע"ה שמעתי יהיה דורו של שמואל שהש"ת יתחיל מלדו לעשות מחיית עמלק ולא יוגמר שח"כ יתעורר עמלק עוד להתגרות בישראל בדורו של מרדכי ואסתר. ור' יובי ח' מדורו של מרדכי ואסתר כו' שדורו של שמואל לא חשב כיון שלא היה מחיית כהגון. ששאל קלקל שהניח אנג וחשב ההתחלה מה שהתגרה עמלק בישראל לבטל התגלות תושבע"פ בדורו של מרדכי ואז היה מחיית עמלק וקבלה לתושבע"פ כנ"ל. רק לא נגמר עד דורו של משיח שאז יהיה עיקר התגלות תושבע"פ כמו שאמרנו מהמד' ואז יהיה עיקר מחיית עמלק וע"י מיית הדרשא דדורו של משיח הוא ג' דורות דכ' ולפני ירח דור דורים דור חד דורים שנים הרי תלת מרמז שדור של משיח כולל כל הג' דורות שהיה בהן מחיית עמלק ב' דורות שהתגרה הוא בישראל. ודור ח' שהיה מלך הש"ת זיוה להחריס זכרו. והוא מפני שאז ירגישו ישראל טעם מחודש בתושב"כ ובתושבע"פ ואז יהיה מחיית עמלק בכפל מלך ישראל. וגם מלך הש"ת. כמו בג' דורות הנ"ל. וע"י נלטו ישראל זכור וגו' תמחה את זכר עמלק ור' (מד"ת סס ד) אמרו ישראל רבש"ע אין אנו יכולים בו ח"ל הקב"ה תהיו אתם מזכירין שמו מלמטה ואני מוחק שמו מלמעלה כו' וחס"כ לא תשכח שבע"פ לא תשכח מלהתפלל להש"ת למחות זכר עמלק ואז הש"ת מוחק שמו מלמעלה וע"י בא קריאת הפרשה מזכירין שמו ומבקשים מהש"ת שימחה שמו של עמלק מלמעלה וע"י נוכח למחיית עמלק בדורו של משיח ע"י הש"ת שחריס זכרו מכל וכל ב"ב א"ם :

אלה פקודי המשכן ונראה לפרש דהנה גדולה מעשה הצדקה, הנותן צדקה לצדיק השלם שעושה יחוד במדות העליונות, כידוע שיש שני מדות צדיק וצדק, וע"י הצדיק המקבל את הצדקה הוא מעלה את ה' אחרונה שהיא איתנו בגלותינו למדת צדק ונעשה צדקה, ואז העולם מלא ושבע כל טוב שפע וברכה ורחמים וחיים ובני ומזוני ושלוש עד אין קץ ותכלית הנשפע ע"י הצדיק המקבל את הצדקה, וע"י הולכת ההשפעה לכל העולם לכל אחד ואחד די מחסורו והצטרכותו. וזה מרומז בפסוק "ונתנו איש כופר כו", מלת ונתנו האותיות למפרע הוא ג"כ ונתנו כנ"ל, שע"י הצדקה בא צדקה לעולם: **והנה יש שלש מדרגות צדיקים.**

**יש צדיק** שאינו משגיח לחשוב בקבלתו הצדקה לטובת והנאת עצמו, אלא כל כוונתו הוא כדי שיושפע ע"י שפע טובה לכל ישראל, ותמיד נפשו ורצונו הטוב משתוקק לראות בשמחת ישראל שלא יחסר להם כל טוב, אבל מה שנוגע לו להצטרכותו אינו משגיח כלל וכלל והכל בעיניו כאילו ביתו מלא ומוכן כל טוב, וזה הצדיק נקרא בשם דוכרא אף שהוא מקבל, כי כל כוונתו ובקשתו אינו אלא כדי להשפיע, וזה הוא הזיווג הידוע שיש זיווג מיניה וביה.

**יש צדיק** המקבל צדקה וכוונתו ג"כ להנאת עצמו כדי מזונותיו ופרנסתו, וזה נקרא בשם נוקבא מחמת שכוונתו ג"כ לקבל. והצדיק הזה ג"כ עושה יחוד לשני מידות הנ"ל ע"י קבלה לידו הצדקה. וזהו "וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן", דהיינו הצדיק הנקרא בשם דוכרא כנ"ל שכל הצטרכותו כאילו נמצא אצלו הכל מוכן, "תכלת וארגמן" רמז לכל מיני טובה, ואין כוונתו רק להשפיע: "הביאו" ר"ל צדיקים כאלו הם מביאים תמיד שפע רב כל טוב לעולם. "וכל אשה" ר"ל הצדיק השני הנקרא בשם נוקבא כנ"ל,

רק שהוא "חכמת לב" היינו בעבודת הבורא ית' ובתורתו הקדושה לעשות נחת רוח ליוצרו "בידיה טוה" ר"ל ע"י ידיה שמקבל הצדק לידו הוא ג"כ ממשיך השפעה, "ויביאו מטוה" היינו השפעה. "תכלת וארגמן" רמז לכל מיני השפעות.

**יש צדיק:** "וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה בחכמה", ר"ל הצדיק שיש לו נשיאת לב בחכמה עליונה, אף שכוונתו לקבל ונקרא ג"כ בשם נוקבא, "טוה את העיזים" ר"ל רמז כצמר ששורשו הוא מן העיזים כך הצדיק הזה מושך השפעה מהשורש. וזהו "ואלה פקודי המשכן" רמז לשלש צדיקים הנ"ל "פקודי" פי' מה שהצדיק פוקד את כל אדם בהשפעה טובה יש בהם שלש מדרגות, הראשון: "המשכן" הוא מלשון המשכה שממשיך השפעה ע"י קבלת הצדקה לידו ועושה יחוד בשני מדות הנ"ל וזהו המשכן בה"א. "משכן" רמז לצדיק השלם והגמור כנ"ל זה נקרא בשם דוכרא כנ"ל, ונקרא בלשון סתום ונעלם מחמת שאינו משגיח על עצמו כאילו אינו בעולם ועושה יחוד מיניה וביה, העדות אשר פוקד על פי משה ואהרן" שהיו משתוקקים תמיד להשפיע לישראל ולא היה כוונתם והשגחתם על עצמם. וזהו "ויאמר ה' אל משה פסל לך", ודרשו חז"ל הפסולת יהיה שלך כו', ויש לכוון פי' הגמרא שהש"ת אמר למשה כל מה שנוגע לך לפרנסתך להצטרכותך יהיה בעיניך כפסולת המאכל הנדחה מן הגוף, שלא תשגיח על הנוגע לך: מכאן נתעשר משה, פי' שמשה רבינו ע"ה עשה כאשר אמר לו הש"ת והיה כל כוונתו שיהיו מלאים ושבעים כל טוב, וזה היה כל עושרו שראה בעושרם וטובתם: והשלישי: "עבודת הלויים" היינו הצדיקים הקטנים הנלווים אל ה' לעבודתו, גם הם משפיעים שפע ברכה וחיים לעולם ולכל ישראל.

נעם אלימלך, ויקרא פרשת פקודי

*אמר רבי אלימלך מליז'נסק: "אגיד לכם מפני מה כל הציבור באים אליי בבקשות, זה בא ומבקש על רפואת בנו, זה על הפרנסה, זה על החיים. במדרש נאמר, כי אדם צריך לראות את עצמו כמי שחציו זכאי וחציו חייב, וכן העולם בכללו נמצא במצב זה - חציו זכאי וחציו חייב. כיוון שכן, אם עשה האדם עבירה, לא רק לעצמו גרם רעה, אלא הטה בכך את העולם כולו לכף חובה, שהרי כעת רבו העבירות על הזכויות (תוספתא קידושין, פרק א הלכה יא).*

*ואני, כיוון שחוטא אני, הרי שגרמתי בכך רעה לעולם כולו. כעת באים בני העולם לפניי וצועקים על החיים, על הבריאות ועל בנייהם ומשפחתם, ואומרים - תקן מה שקלקלת! החזר מה שגלקת מאתנו בגללך!"*

רבי אלימלך וייסבלום מליז'נסק

1717-1787

היה אדמו"ר בדור השלישי לחסידות. מתלמידיו הבולטים של המגיד ממעזריטש, הראשון בין מבסטי התנועה בפולין רבתי ומחשובי הוגיה בכלל. מחבר הספר "נועם אלימלך" אחד משלושת החיבורים המרכזיים של החסידות המוקדמת, בו העלה תרומה חשובה לניסוח אידיאל הצדיק.

עוד בצעירותו למד קבלה לפי שיטת האר"י, ובשלב מסוים הצטרף לאחיו רבי זושא מאניפולי ללימודים בעיר רובנה אצל המגיד ממזריטש. כמו כן למד אצל רבי חנינא ליפא מחמלניק, תלמיד הבעש"ט. רך מסעות "גלות" יחד עם אחיו רבי זושא. על מסעות אלו נוצר סוגה ספרותית חסידית המכונה - "האחים הקדושים".

## על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור וכו'.

מהראוי לתת לב, מה נשתנה קריאת שם המועד הזה מן כל השמות של כל המועדים? שהשמות של כל המועדים נקראים על שם הנס, היינו "חג הפסח" על שם הפסחה והדילוג, וכן השם הנקרא בתורה "חג המצות", על שלא הספיק בצקם של אבותינו וכו' ואכלו מצות. "חג הסוכות", "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל". וכן הוא מהראוי שיהיה המועד נקרא על שם הישועה והנס, ולא על שם השעבוד והיסורין והצרה לשונאי ישראל, ובכאן ותהי להיפך, קראו שם המועד "פורים", על שם הפור אשר הפיל המן, פור הוא הגורל להרע לישראל.

נפרש על פי הקדמת מרן האריז"ל דיבר בקדשו, כל החדשים הם בחינת איברי הראש, **תשרי** גלגולת, **מרחשון וכסלו** ב' אזנים, **טבת ושבת** ב' עיניים, **אדר** בחינת החוטם, בו תלוי חוש הריח. והנה כל החושים נזכרין אצל חטא אדם הראשון, מה שאין כן חוש הריח לא נזכר, על כן כולם נפגמו בחטא אדם הראשון, מה שאין כן חוש הריח, הוא דבר שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף, על כן זה החוש ינתן למלך המשיח, "והריחו ביראת ה'". ולזה החוש נקרא כח המתקיים יותר מכל החושים, כיון שלא נהנה כל כך מחטא אדם הראשון, שעל ידי חטא אדם הראשון נולד ההפסד לנבראים, "כי ביום אכלך ממנו" וכו', מה שאין כן זה החוש, נקרא לו ביותר כח המתקיים.

ובזה תתבונן מפלאות תמים דעים. הנה המן הרשע הצר הצורר, היה כוחו מן הנחש הקדמוני אשר פיתה לאכול מן עץ הדעת, כן הוא גרם בעצתו שיאכלו ישראל מסעודתו של

אחשורוש והתחייבו שונאיהם של ישראל, שהתעורר חטא אדם הראשון ונקנס עליהם מיתה כמו על אדם הראשון באכלו מן עץ הדעת. והנה פעל ועשה היוצר כל, הוא אלקינו, אשר המן הרשע הפיל פור לאבד וכו', ולא מצא לגורלו, רק חודש אדר, הוא בחינת החוטם אשר בו חוש הריח, והוא חוש המתקיים כי לא נפגם בחטא אדם הראשון. על כן תמצא אשר גם שמות הגואלים נקראים בשם בשמים, הנבראים לחוש הריח, היינו מרדכי ("מר דרור"), אסתר ("הדסה"). ובה תבין על פי פשוטו מה שנאמר במרדכי: "ויזעק זעקה גדולה" וכו', ולא נאמר מה אמר, כאשר דקדקו גם כן חז"ל. אבל הוא כפשוטו, מפני ש"הקול יפה לבשמים" הנה על ידי זה שנפל הפור על אדר, נתבטל הצר הצורר וישראל קיימים לעד לעולם, הכן.

ובזה תבין הנאמר במגילה: "בחדש הראשון וכו' הפיל פור הוא הגורל לפני המן וכו' ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר. הנה לא נדע פירושן של הדברים, מי הוא המפיל את הפור לפני המן? הלא המן בעצמו הוא המפיל. ולפי דברינו יונח על פי דברי הזהר: כל מקום שנאמר איזה דבר הנעשה, ולא פירש מי הוא הפועל והעושה, כגון: "ואל משה אמר עלה אל ה'" וכו', הכוונה הוא על ההוא דסתים המסבב סיבות נעלם ונסתר. ממילא תפרש גם כאן, "**הפיל פור הוא הגורל לפני המן**", ולא פירש מי הוא המפיל הפור! הנה הכוונה הוא, המסבב סיבות והפועל ישועות, המגיד מראשית אחרית, הוא פעל ועשה להפיל הגורל דוקא על חודש אדר, הוא סוד החוטם, אשר בו תלוי חוש המתקיים שלא נפגם כל כך בעץ הדעת, ועל ידי זה התבטלה עצת המן, וישראל עם קרובו נשארו לחיים ולשלום, ברוך המפליא פלאות:

ומעתה תתבונן, **על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור**, הנה קראו את המועד על שם הפור דוקא, הוא לאמר להתוודע ולהגלות, לכו חזו מפעלות ה' אשר הפליא חסדו עם ישראל עם קרובו, דהגם שנתחייבו שונאיהם של ישראל על שנהנו מסעודתו של אותו רשע עיין בכתבי מרן האריז"ל שהיה זה על ידי פיתוי המן, כעין פתוי הנחש הקדמוני לאכול מן עץ הדעת טוב ורע, ונתעורר חטא אדם הראשון ונתחייבו שונאיהם של ישראל. הנה הפועל ישועות הוא פעל ועשה, שהפיל הגורל על חודש אדר, הוא בחינת החוטם אשר בו חוש הריח, חוש המתקיים שלא נפגם בחטא אדם הראשון, והוא חוש המתואר אצל משיח צדקנו "והריחו ביראת ה'". ועל ידי זה עלתה זכרונינו לפניו יתברך שמו לטובה ונתקיימו ישראל לעד, ונתבטל המן שלוחו של הנחש. אם כן, צמיחת הישועה היה תיכף בהפלת הפור לחודש שנים שר הוא חודש אדר, הדבר הזה פעל ועשה המסבב סיבות והמצמיח קרן ישועה והבורא רפואות קודם למכה, **על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור**, כי הוא יסוד הישועה:

בני יששכר



רבי צבי אלימלך שפירא מדינוב

1783-1841

היה אדמו"ר חסידי בדור החמישי לתנועת החסידות. מכונה על פי רוב, בשם חיבורו המפורסם בני יששכר, נולד ביאבורניק שבגליציה. אביו, רבי פסח לנגזם, היה מלמד תינוקות. אמו, איטה, הייתה אחייניתם של רבי אלימלך מליז'נסק ורבי משולם זושא מאניפולי. לפניו נולדו להוריו מספר ילדים, שנפטרו בילדותם. מסופר כי בניסיון למנוע גם את מותו של הרך העתידי, התייעצה אמו עם דודה, רבי אלימלך מליז'נסק. ר' אלימלך הבטיח לאחיניתו שיוולד לה בן זכר שיחיה ויאיר את העולם בתורתו הקדושה, והורה לה לתת לילד את שמו (כלומר אלימלך) כסגולה לאריכות ימים. מאחר שביהדות האשכנזית לא מקובל לתת לאדם שם של אדם חי, הוסיפו הוריו לשמו של התינוק את השם צבי (הרש). רבי אלימלך אמר שהדבר פגע בחצי ממעלתו של התינוק כי צבי אינו מלך, ולכן יהיה חצי מלך. החליף את שם משפחתו מלנגזם לשפירא כדי להתחמק משרות צבאי.



רבי יהושע הצ'יט' מקראקא

מכונה "הרבי ר' העשיל"

נולד בערך בשנת שנ"ה לרבי יעקב, שהיה רב וראש ישיבה בבריסק שבליטא. ר' העשיל למד בעיקר אצל אביו, עד שהוא צרפו לניהול ישיבתו בלובלין. הוא נשא את בתו של אחד מנגידי העיר, ר' משה ר' לייזרס, היא נפטרה תוך זמן קצר, בזיווג שני יש אגדה מספרת כי הוא נשא את נכדתו של השר ר' שאול זואהל, "מלך פולין ליום אחד". בשנת שצ"ה התקבל אביו לכהן כרב וראש ישיבה בלובלין, וגם שם היה יד ימינו של אביו. בשנת ת"ד נפטר אביו ור' העשיל המשיך אותו בהנהגת הישיבה, כאשר בשנת ת"י התמנה גם לכהן כרב העיר. בשנת תי"ד נפטר רבי יום טוב ליפמן הלר, רבה של קראקא, ור' העשיל התמנה לכהן כרב תחתיו. שם גם שימש כראש ישיבה, בה היו תלמידים גדולים ויצאו ממנה רבנים מגדולי הדור.

הוא נחשב לאחד מגדולי דורו, והיה נערץ על ידי ההמון. שיטת לימודו היתה העמקה בדברי הגמרא עם פירוש רש"י ותוספות, ומשם דרך הראשונים "לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא", והתנגד לפלפולי סרק. בתקופת פרעות ת"ח ות"ט והפשיטת בשנת תט"ז, נסע לזינה ונפגש שם עם אנשי השלטון על מנת שיפעלו למען היהודים, וכן גייס כספים לשיקום נפגעי הפרעות. נפטר בקראקא בכ' בתשרי תכ"ד.

**סח) איתא** במדרש שאלו תלמידיו את רבי מפני מה קברו את יוסף בשכם אמר להו משכם גנבו אותו ולשכם החזירוהו ולא נחקררה דעתם עד שהביא להם הפסוק והעליתם את עלמותי מזה אחכם. ופליאה מאד לזיה ר' ר' ר' הביא להם מהפסוק הזה ועיין בילקוט יהושע רמז כ"ד. ויש לבאר בהקדם מה שהקשה בחשוכה הרשב"א היאך חזרו ליוסף לשכם והלא חזרה זו אינה חזרה דהא הו' שיטי השם דבתי' נקרא אדם ועכשיו נקרא עלמות וגם הו' שיטי מעשה דבתי' היה אדם שלם ועכשיו עלמות מה עיין שם. ויש לתרץ על פי מה דאיתא בפוסקים דשיטי מעשה לבד אינו מועיל אלא דוקא היכא דאיתא גם שיטי השם בהדה. והנה כאלן יש לומר דלא היה שיטי השם בהדה דהא יוסף קרא את עלמו בחייו גם כן עלמות כמו שנאמר והעליתם את עלמותי מזה אחכם. והשתא יש לומר דזה הוא הפירוש בדברי המדרש הנזכר לעיל שאלו תלמידיו את רבי מפני מה קברו את יוסף בשכם דוקא. אמר להו משכם גנבוהו ולשכם החזירוהו. ולא נחקררה דעתם דהיה קשה להם קושית הרשב"א הנזכר לעיל דהא אין זו חזרה. משום הכי הביא להם הפסוק והעליתם את עלמותי וגו' וכיון דקרא יוסף את עלמו בחייו עלמות אס כן אין כאלן שיטי השם בהדה רק שיטי מעשה לחוד ושיטי מעשה לחוד לא נקרא שיטי הנזכר לעיל.

# יום שבת | ויקהל פקודי - פרה | כ"ג באדר ה'תשע"ח | קרקוב

## יונתן בן עוזיאל

רַבְּל פְּנִינִיָּשָׁהּ אֲדֹנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִטְרֵי דִין פּוֹחֵנְא דְסַקִּיד  
מֵאֹר וּשְׁמִשׁ  
”

להגב זכירות שנעטלה מוותו ולגב צומעות מעולם אל עולם ויחול לקבל לחמי הירדות היחיד גדולים עד אלס ציה וחמרו חמיל געטה פנרא הדיגי'ה העולם הי' מרמיו והלך כו' עד שנער בו הקציה והמניו וכיו דמח'זי חני לל כדי חני הוא שלמתי לעולמו די וציחור הדגד שרה הש"ת נשאל יאפסט עוד יתגשם יוחר אז לא היה ציכולת גלדס לחזר ולקשר עלמו נשדשו ללמי' ציה לכך חמר הבי"ת לעולמו די לגל יתגשם יוחר ועיקר טעמו'הי"ת הם נביחות האדם מןך חומריותו וזכור צפוטומקשר עלמו נשדשו ולכן הור"י הקצ"ה קדושת שנת שיהוא נחלה עליו מזלריס ויהוא השפסטי' הרומיות גלי שום נשמיות ובלאם הי' השפסותו הנשמיות קלת יוחר לא הי' יכולת לחמי להשפס קדושת של שנת שיהוא השפסותו הרומיות ולכן חמר לעולמו די לגל יתגשם יוחר רק כפי מה שיהו'ל לצבול הרומיות לחמי' שיהו' קדושת שנת חמי שחמרו נכנס בו כחוט השפירה ומישרו שנשנת עשה גבול וחמסו להנשמיות של יתפסס יוחר עוד עיי' קדושת שנת לא היי' כח נשמיות חף נשמיות יוני החול להנשם יוחר כי השפסות קדושת שנת הוא והחונף חף נשפט יוני העמטה וחו' פנרא שיה"ת העולם גאל ש"י חמר לעולמו די לגל יתרחס וירגש יוחר ועיקר הכוונה הי' צנכית' העולם יהוה שכניחו נחמתי' חמס לחמי שקללו הרמות אח מעשיהם כמו דור העול רורו הפלג'ו עיי' מעש'י' הדי' נשתלק השכינה וכנסה ותעטלם ההגלות אליהו וח"י' נחנן מורה שפקדו זיהוא ולו הי' התגלות אליהו והשלחות השכינה צחמחות' לכן לחי"כ חור הקולקול ללימ' עיי' מעשה ענל ועיי' עשו מןך המצדיל ולו הי' התגלות אליהו לכן חיה השם יתברך לעשות השם עם כל כלו כדי להשדו השכינה גחרו יתגלה אליהו צנייהם כמו סח"ט'כ ונכתי' צחוס' וזח' שיה' כשלב כונת הנצילה צלחית המעשה יהיה ההגלות ליהוה ולכן חמרו שחמסן הי' דוגמת מעשי צדק'ים נשני שהיה נשלב בו כונת הנצילה ולכן היו לריכוס צנכות המשכן נביחות גדולות ומחר למשכן בו רחמיות גדול והכל יתגשם אחי דגד צנינו רק שיהי' צנשמיות כשיעור סיכנו' הרומיות היחיד גדול וכפוטשמיס הקצ"ה אח טנולס שלא יתרחס ויתגשם חף כחוט השפירה כמו שחמרו נכנס בו כחוט השפירה כך היו לניכייס כונת דעה צנין המשכן שלא יתגשם יוחר מעשיעורו ה'רף להשכח הקדושה פליו' כנאל' יניח כי אס הי' הנשמיות יוחר קלת חף כחוט השערה לא הי' עולה הכוונה על עכונה חור ודוגמת מעשה צדק'יות ונלל'ל הוא אחי' אשר נחן בו הש"ת מחמה צנהודעית והיי' יודע להנשך הרומיות ה'רף להשכן ולכל כלי וכלי אחו' רחמיות ה'רף לו ושלא יהי' הנשמיות יוחר מה'רף להכבול הקדושה ולא יוחר חף כנאל' יניח חורו שחמדו'ו

בלל'ל הי' יודע ל'רף החיותות שנבראו זחס פמיס וארן כפי' היכל וענויל'ל יונן חורו פי' המדרש היכל גלל כדי גלל שנטה גלל'ל היינו כפי' שנבאר לעיל שיהי'ם צנכית' העולם נשם ש"י שחמר לעולמו די לגל להנשם עוד יוחר חף כחוט השפירה הגושה ז' עלמה היה ל'רף גלל'ל לצנין המשכן וכליו לגל להנשם יוחר חף כחוט השערה גם עיי' יונן המדרש שפי' זו היכל דליח' כל הצני' שהי' נלל'ל המשל שדי הי' ח' ני'כ ציחור'ס שדי שחמר לעולמו די שלא יתגשם יוחר ועיי' דגרינו יונן על כנן : ועמה נבוא אל ציחור הפסוק'ס כי זאת ה'רף לנודעי שיהי'ן למד גלל'ל לצנות המשכן צנכיות' החלו לגל להנשם בו חף כחוט השפירה יוחר מה'רף זח' נמר מקדושו' שנת צדק'יות שהיו'ן הקצ"ה קדושת שנת שיהוא השפסותו הרומיות צכדי שלא יפכו'י הנשמיות עוד הל'ן חף על חוט השערה כמו רן לוויר עלמו יניח לצנין המשכן שלא להנשם בו כלל יוחר חף כפי ה'רף ל'ריס צנכות הרומיות ולא יוחר כלל רק למשכן בו השפסותו הרומיות' לכן חמר צפי' כי שח' רח'ה קדמתי' גס גלל'ל כי צוודח'י ומש' רציו' עשה לא הקדי' עיי' ומפי מה גלל'ל הוא מ'קרב יורר למלכ'ה זו מחולמו כי יועיר כי הוא י' ח' הנון השב'רן בו הרומיות כפי ה'רף וחמרו לחי"כ הש"י'הו'יהי'ן י'למד זח' גלל'ל לצנות המשכן וכליו צנכיות' אז לגל להנשם בו קלת וח' חף כחוט השערה לכן חמר לחי"כ חף ח' הצנכות שנת שיהוא השפסותו הרומיות כך ימשך בו הרומיות צחמשמיות לכן כלי' לחי' חזרתי שנת זח' ואכן נכרש'ת ויקבל חמר כחן גליו' לישאר להצול ניציהם כמו שחמר נדחם קח' מולכ'ס מרונת' ל'י כל דגיד לג וכיו' והיה דולט' גס יתנך' שלא יתגשו צנכות צנכיות כי יתלה'ו הצחכ'יות גדול להצ'י ולמ'ה זו גחנת המשכן יבוא הכנה מלך צכדי לכו'ת גדול מלך וזח' יתנשמו ולא יצילו צנכיות' עלונת' ה' ל'להשדו'ו השפסותו הרומיות כפי היי'ם וצכיות' שצני' ישר'ל ינשמו צנכות צנכיות לא יהי' ציכולת לחי"כ ציד גלל'ל להנשכו'ו הרומיות כ"כ כפי הכיוון צנכיות' הש"ת ציה ל'קדיק'י'שכל'חזרת שנת צני' שיה'ל קודם לצדכ'ת המשכן צכדי שצני' ישר'ל ילמדו מקדושת שנת לגל להנשם י'צח'ם רק מעשיעור הסגנות הקדושות הרומיות ועיקר הוא להשכן צדכתי' השפסותו הרומיות זח'ת ילמדו על'ים מקדושת שנת כפי היי' ולא יהי' ח'י'ה' יכו'י ציד גלל'ל להנשך בו הרומיות על מוכרו' כליו'י ש"י' וא"כ הבית צדכ'ס צחמשכ'ת הרומיות לגל להנשם י'למדו מקדושו' שנת לחי"כ יעירו יציו' כמו שקדושת שנת חיו' סור כלל נשך רק כל אח' וז' כפי הכנתו נשפט יוני המעשה דיהי'ו כפי יוחר הכנתו קדושת צששת ימי העשנה כך גידיל

הוריו היו עניים ביותר. הקב"ה זימן לידם את מלאכת האפייה, אביו, רבי אהרן, היה אופה לחמים ועוגיות ובניו היו הולכים ברחובות העיר ועוזרים לאביהם בפרנסת הבית. רבי אהרן רצה בלבו לשלוח את בניו למלמד כשר וירא שמים אך בקושי הספיק הכסף כדי אוכל, חימום ושאר צרכי הבית, בלית ברירה היה רבי אהרן מכין כל בוקר סלים מלאים במיני מאפה ובדמעות בעיניו היה שולח את בנו הקטן קלונימוס קלמן שיסובב ברחובות העיר וינסה למכורם. פעם אחת עת סובב קלונימוס קלמן עם שלו ברחובות העיר ולפתע פרצה רוח סערה וגשם שוטף החל לרדת, תוך השוק החל להתרוקן ותוך דקות ספורות נותר קלונימוס קלמן לבדו מנסה להגן על סלו פן יירטבו הלחמים ויפסיד לאביו את כספו, מאחר וראה קלונימוס כי הסערה חזקה ממנו רץ להציל את נפשו פן יתקרר ומצא מחסה בבית מדרשו של הב"ח. מחזה מרהיב התגלה לעיניו, עשרות רבות של יהודים עטורי זקן יושבים זה מול זה ספרים פתוחים לפניהם והם מתנצחים מתפלפלים ומתווכחים צועקים בלימוד אך כאשר מתקרבים שמים לב לנעימות ולאהבה הרבה השורה בין אותם לומדים, שמחה הקורנת מפניהם והטעם אותו מרגיש הלומד כאשר הוא מצליח לתרץ קושיה חמורה או להבין סוגיה קשה. מאותו היום והלאה היה קלונימוס הקטן קם בזריזות מתפלל ורץ לשוק למכור את הלחמים במהירות רבה בכדי שיוכל להספיק לרוץ לבית המדרש שם היה יושב בפינה ומאזין לקולם של הלומדים ומתענג על קול דברי אלוקים חיים. באחד הימים הצליח קלונימוס קלמן למכור את כל הלחם מוקדם מן הרגיל, הלך מיד לבית המדרש והנה הוא רואה בית המדרש מלא על גדותיו, קלונימוס קלמן דחק עצמו פנימה והנה הוא רואה את

גלל'ל הי' יודע ל'רף החיותות שנבראו זחס פמיס וארן כפי' היכל וענויל'ל יונן חורו פי' המדרש היכל גלל כדי גלל שנטה גלל'ל היינו כפי' שנבאר לעיל שיהי'ם צנכית' העולם נשם ש"י שחמר לעולמו די לגל להנשם עוד יוחר חף כחוט השפירה הגושה ז' עלמה היה ל'רף גלל'ל לצנין המשכן וכליו לגל להנשם יוחר חף כחוט השערה גם עיי' יונן המדרש שפי' זו היכל דליח' כל הצני' שהי' נלל'ל המשל שדי הי' ח' ני'כ ציחור'ס שדי שחמר לעולמו די שלא יתגשם יוחר ועיי' דגרינו יונן על כנן : ועמה נבוא אל ציחור הפסוק'ס כי זאת ה'רף לנודעי שיהי'ן למד גלל'ל לצנות המשכן צנכיות' החלו לגל להנשם בו חף כחוט השפירה יוחר מה'רף זח' נמר מקדושו' שנת צדק'יות שהיו'ן הקצ"ה קדושת שנת שיהוא השפסותו הרומיות צכדי שלא יפכו'י הנשמיות עוד הל'ן חף על חוט השערה כמו רן לוויר עלמו יניח לצנין המשכן שלא להנשם בו כלל יוחר חף כפי ה'רף ל'ריס צנכות הרומיות ולא יוחר כלל רק למשכן בו השפסותו הרומיות' לכן חמר צפי' כי שח' רח'ה קדמתי' גס גלל'ל כי צוודח'י ומש' רציו' עשה לא הקדי' עיי' ומפי מה גלל'ל הוא מ'קרב יורר למלכ'ה זו מחולמו כי יועיר כי הוא י' ח' הנון השב'רן בו הרומיות כפי ה'רף וחמרו לחי"כ הש"י'הו'יהי'ן י'למד זח' גלל'ל לצנות המשכן וכליו צנכיות' אז לגל להנשם בו קלת וח' חף כחוט השערה לכן חמר לחי"כ חף ח' הצנכות שנת שיהוא השפסותו הרומיות כך ימשך בו הרומיות צחמשמיות לכן כלי' לחי' חזרתי שנת זח' ואכן נכרש'ת ויקבל חמר כחן גליו' לישאר להצול ניציהם כמו שחמר נדחם קח' מולכ'ס מרונת' ל'י כל דגיד לג וכיו' והיה דולט' גס יתנך' שלא יתגשו צנכות צנכיות כי יתלה'ו הצחכ'יות גדול להצ'י ולמ'ה זו גחנת המשכן יבוא הכנה מלך צכדי לכו'ת גדול מלך וזח' יתנשמו ולא יצילו צנכיות' עלונת' ה' ל'להשדו'ו השפסותו הרומיות כפי היי'ם וצכיות' שצני' ישר'ל ינשמו צנכות צנכיות לא יהי' ציכולת לחי"כ ציד גלל'ל להנשכו'ו הרומיות כ"כ כפי הכיוון צנכיות' הש"ת ציה ל'קדיק'י'שכל'חזרת שנת צני' שיה'ל קודם לצדכ'ת המשכן צכדי שצני' ישר'ל ילמדו מקדושת שנת לגל להנשם י'צח'ם רק מעשיעור הסגנות הקדושות הרומיות ועיקר הוא להשכן צדכתי' השפסותו הרומיות זח'ת ילמדו על'ים מקדושת שנת כפי היי' ולא יהי' ח'י'ה' יכו'י ציד גלל'ל להנשך בו הרומיות על מוכרו' כליו'י ש"י' וא"כ הבית צדכ'ס צחמשכ'ת הרומיות לגל להנשם י'למדו מקדושו' שנת לחי"כ יעירו יציו' כמו שקדושת שנת חיו' סור כלל נשך רק כל אח' וז' כפי הכנתו נשפט יוני המעשה דיהי'ו כפי יוחר הכנתו קדושת צששת ימי העשנה כך גידיל

המרא דאתרא רבי אברהם הורוויץ עומד על גבי הבימה ומפלפל בסוגיה חמורה בש"ס, קלמן עלה על אחד הספסלים הביט בפני הרב ושם אוזנו כאפרכסת לשמוע את דבריו, ליד הילד עמד באותה עת אחד מתלמידי החכמים שבעיר רבי מרדכי גוטלאד שמו אשר היה אף עשיר מופלג, רבי מרדכי הביט בנער בפליאה וראה כי הוא עומד שעה ארוכה ומקשיב לכל מילה, בגמר הדרשה ניגש לילד ושאלו: מה לך פה בבית המדרש כלום מבין אתה מדברי הרב אשר טובי הלומדים בעיר מתקשים בלפוליו? קלונימוס קלמן הקטן נפגע מדברי רבי מרדכי, עלה על השולחן והחל לחזור על הדרשה מילה במילה בלא להחסיר דבר. רבי מרדכי לא האמין למראה עיניו וודאי שלא למשמע אוזניו ובהשתוממות שאל: נער ברוך כשרונות כמוך, למה הינך הולך בטל, מדוע אין אתה נמצא כשאר הילדים אצל מלמד העיירה? השפיל הילד את מבטו וסיפר לרבי מרדכי כמה הוא ואביו משתוקקים לך, אך אין באפשרות אבי שלם שכר לימוד, לכן אני מסייע בידו ומוכר כעכים לעוזרו לפרנסת ביתו. מיד בקש רבי מרדכי מהנער כי יוליכהו לבית אביו, בהגיעו לרבי אהרן עפשטיין אביו של קלונימוס קלמן פנה אליו רבי מרדכי ושאלו אם האם יהיה מוכן להעביר את בנו קלונימוס קלמן לידי מלמד דרדקי, ענה רבי אהרן ודמעות בעיניו כי לדאבונו אין ביכולתו לשכור עבור בנו מלמד, אמר לו רבי מרדכי אני אשלם את כל צרכי הילד, ענה רבי אהרן והפעם עם דמעות של שמחה בעיניו 'בוודאי ובוודאי אסכים'. למחרת היום לקח רבי מרדכי את קלונימוס קלמן הלבישו במיטב הבגדים ושלחו למלמד הטוב ביותר בעיר, קלונימוס קלמן החל ללמוד במרץ רב ובהגיעו לגיל שתים עשרה נודע שמו כעילוי בכל קראקא.



*רבי קלונימוס קלמן האו איב'סט'ין קראקוב*

**1823-1751**

מגדולי אדמור"י תנועת החסידות. נודע על שם ספרו מאור ושמם הנמצא בחומש "מקראות גדולות". הפך לאחד מבכירי תלמידיו של רבי אלימלך. חזר אחר כך לקראקוב בהוראת רבו והחל להפיץ ברבים את תורת החסידות.



## אדם כי יקריב מכס.

פ', ליתן מפנימיות כחו ורצונו להשי"ת. בטל רצונך כו'. והוא בחינת קרבן, לקרב כל המעשים להשי"ת. וכ' "מכס" כמ"ש אא"ז ז"ל פי' המשנה "אם אין אני לי" - שכל אחד יתן ענין "שלי" יהיה ע"י הכנסת עצמו בתוך כלל ישראל:

אא"ז מו"ר זצלה"ה הגיד בשם הרב ז"ל מפרשיסחא על מ"ש "אחד המרבה וא' הממעיט ובלבד שיכוין לבו לאביו שבשמים". והקשה בט"ז סימן א': "אי גם המרבה מכוון לשם שמים, טפי עדיף!" ותיריך: למשל ב' סוחרים שנסעו לדרך אחד. והא' בא מיד. והב' היו לו סיבות ומניעות עד שלזמן רב בא ג"כ ושאלוהו "מה זה שלא באת עד עתה?" והשיב: "מאחר שבאתי ג"כ, מה שהיה היה!" עכ"ד ולא פי' יותר.

ונראה כוונתו שפי' "ובלבד שיכוון לבו", שסוף ותכלית מעשיו, שיהיה מכוון להשי"ת כראוי בין שבא לו זה ע"י עבודה מעט. או ע"י יגיעות הרבה. רק שיועילו מעשיו לכוון לבו לשמים. והדברים נכונים מאוד, שהרי גם כאן נאמר זה על הקרבן מנחה שמאחר שקירב קרבנו להשי"ת וזה תכלית המכוון וסוף דבר. א"כ אין נפקא מינה בין שהי' מרבה וממעט. כי סוף הכל אחד, שיתקרב להשי"ת. וזה עצמו פי' יכוון לבו כענין הקרבן להיות נמשך אחר השורש והוא חיותו ית' שניתן בכל דבר:

אא"ז מו"ר ז"ל פירש המדרש "צפונה לפני ה'..." זוכר עקידת יצחק. כי עיקר הקרבן היה הרצון למסור נפשו להשי"ת. וזה ההסתר שהיה בקרבן. וזה נקרא צפונה. וזה יוכל להיות גם עתה. ופי' "צפונה לפני ה'" - להיות מקום הצפון שבאדם להשי"ת ולא בגילוי על המצח עכ"ד ז"ל. ובוודאי כי זה עיקר בחינת הקרבן "כי יקריב מכס", להיות כל האדם משועבד להשי"ת. וזו עקידת יצחק. ורק שהיה במעשה ג"כ שצוה ה' להקריב במעשה ממש, בהמה ועוף.

והנה בשבת אין מקריבין קרבן יחיד. וי"ל גם כן כי בשבת אין צורך בבחינת המעשה שבשבת נאסר כל המלאכות ולכך הרצון בלבד להיות מוסר נפשו להשי"ת, הוא הקרבן. רק בחול העניין ע"י עשיה, להיות נמשך ההארה גם במעשה. לכך צריך קרבן במעשה גם כן כנ"ל.

ואעפ"כ, נראה שקושיית הט"ז מעיקרא ליתא. כי באמת אין הפרש בין מרבה לממעט אף אם שניהם מתכוונים לטוב. כי בעבודת הבורא אין נפקא מינה בריבוי, אלא בהתעוררות רצון אמת בלב. ואדרבא, מי שאינו יכול לעשות הרבה ומכוון במעט, אפשר שזה חשוב יותר. ובאמת נראה הפי' "מרבה וממעט" בעניין "ימי הטובה וימי הרעה" כי התרבות המעשים טובים בעת פתיחות לב האדם. והתמעטות המעשים, בימי הרעה שניהם בקנה אחד עולים. והוא כעניין שאמרנו בשם הרבי מלובלין הקדוש ז"ל לפרש הגמרא "משנכנס אדר, מרבין בשמחה ומשנכנס אב, ממעטין בשמחה". ופירש להרבות צד הקדושה ולמעט צד הטומאה. וכן נפרש כאן. וגם דברים אלו נכללים בדברי הט"ז ע"ש.

שפת אמת, ויקרא



## רבי יהודה אריה לייב אלתר

1847-1905

הידוע בכינויו ה"שפת אמת" על שם ספריו, היה האדמו"ר השני בשושלת אדמו"רי חסידות גור. בנו של רבי יצחק מאיר אלתר, בעל "חידושי הרי"ם", מייסד חסידות גור. לבעל חידושי הרי"ם נולדו שלושה עשר ילדים. מסופר שכאשר היה ר' אברהם מרדכי חולה מאד, נכנס אביו לבקרו ואמר לו: "דע לך בני, שהאדם מצווה שיירצה לחיות. וישנה סברה שזו מצוות עשה מפורשת בתורה, שנאמר: 'ובחרת בחיים'... שתקיים את המצווה הזאת ותרצה לחיות. הנני אומר לך שתקום מחוליך בריא ושלם ותוליד בן זכר וטוב". לאחר שיצא האב לחש תפילה: ריבונו של עולם, חנני נא אך הפעם, ותן לי במתנה עוד שנות חיים, ותזכני להוליד בן זכר, ואקרא שמו יהודה, ואקיים את הכתוב: "הפעם אודה את ה'". לאט לאט שב החולה לאיתנו ולאחר כשנה, נולד לו בן שנקרא יהודה לייב. לאחר כשמונה שנים שוב נפל ר' אברהם מרדכי למשכב, ומת.

החל לכהן כאדמו"ר בהיותו בן 23. למרות היותו אדמו"ר, סרב לשבת בראש השולחן, במקומו של סבו, וישב באמצע השולחן וכך נהגים אדמו"רי חסידות גור עד היום. בימיו הגיעה חצר גור לשיאה, והפכה לחסידות המרכזית בפולין. הוא סרב להתפרנס מהאדמו"רות, והתפרנס מחנות שהפעליה אשתו. מכיוון שהיה צעיר, השקיע רבות בטיפוח החסידים והלמדנים הצעירים. שעות קבלת הקהל שלו היו קצרות, מכיוון שהיה עונה בקצרה לכל אחד ולא נזקק לזמן רב. הוא הקים בית מדרש גדול, ובסמוך אליו חדרי מגורים עבור החסידים שמגיעים מרחוק לשהות במחיצתו בימי שבת וחג. השתתף במימון קו הרכבת בין גור לוורשה, אשר כונה "הקו של הרבי".

האדמו"ר התנגד לתנועה הציונית ולתנועת המזרחי, וסבר שהגאולה תעשה בדרך נסי ולא על ידי השתדלות האדם. עם זאת, היה חובב ארץ ישראל גדול, וכתב דברים רבים על חיבתה קדושתה וסגולתה המיוחדת. על הפסוק "כי תבואו אל הארץ...ושבתה הארץ שבת לה" אמר:

**"עם ישראל יכול למלא את ייעודו ולהעלות את הטבע לדרגת קדושה, רק כשהוא יושב בארצו. ביאת עם ישראל לא", מכשירה אותו לקדש את הארציות ולהעלות את הטבע לדרגה עילאית. לפיכך אמרה תורה: "כי תבואו אל הארץ" - למלא את ייעודכם, "ושבתה הארץ" - השביתו את הארציות ושעבדו את הטבע, כמו את עצמכם, לעבודת ה' - "שבת לה".**







**מסע לפולין | ה'תשע"ח**